

RÓŻNE BARWY HISTORIOGRAFII

księga z okazji
jubileuszu 65. urodzin
profesora
Jerzego Maronia

RÓŻNE BARWY HISTORIOGRAFII

Różne barwy historiografii

Księga z okazji jubileuszu
65. urodzin Profesora
Jerzego Maronia

Pod redakcją
Jacka Jędrysiaka, Daniela Koresia
i Daniela Wojtuckiego

Przedmowa
Filip Wolański

Kraków 2023

Jacek Jędrysiak
Uniwersytet Wrocławski
ID <https://orcid.org/0000-0002-5472-136X>
✉ jacek.jedrysiak@uwr.edu.pl

Daniel Koreś
Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN we Wrocławiu
Wojskowe Biuro Historyczne im gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego
ID <https://orcid.org/0000-0003-2766-845X>
✉ dkores77@gmail.com

Daniel Wojtucki
Uniwersytet Wrocławski
ID <https://orcid.org/0000-0002-8539-4410>
✉ daniel.wojtucki@wp.pl

© Copyright by Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego and individual authors, 2023

Recenzenci
prof. zw. dr hab. Grzegorz Strauchold
dr hab., prof. PAN Jan Szumski

Opracowanie redakcyjne
Weronika Widzińska, Joanna Cieślik

Projekt okładki
Marta Jaszczuk

ISBN 978-83-8368-017-0 (druk)
ISBN 978-83-8368-044-6 (PDF)
<https://doi.org/10.12797/9788383680446>

Na okładce wykorzystano obraz autorstwa Claude'a R. Hirsta (1855-1942),
domena publiczna

Wydanie publikacji zostało sfinansowane przez Wydział Nauk Historycznych
i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Tabula gratulatoria

Dagmara Adamska
Izabela Andrakowicz
Kamil Anduła
Sławomir Augustewicz
Piotr Badyňa
Anna Sybilla Bidwell
Piotr Biliński
Konrad Bobiatyński
Aleksander Bołdyrew
Paweł Borowy
Marek Burak
Marta Cękałska
Patrycja Cicha
Piotr Cichoracki
Mariusz Cieśla
Łukasz Cięgotura
Zdzisław Cutter
Edward Czapiewski
Marek Czapliński
Marek Derwich
Jacek Dębicki
Michał Dudziński
Joanna Dufrat
Janina Fras
Maciej Franz
Agata Gabiś
Tomasz Głowiński
Mateusz Goliński
Dawid Graczyk
Lucyna Harc
Grzegorz Hryciuk
Jerzy Ilkosz
Małgorzata Jaraczewska
Paweł Jaworski
Łukasz Kamiński
Norbert Kasperek
Krzysztof Kawalec

Jerzy Kirszak
Robert Klementowski
Paweł Klint
Robert Kołodziej
Elżbieta Kościk
Małgorzata Kowalczyk
Wawrzyniec Kowalski
Zofia Teresa Kozłowska
Jacek Krzyszkiewicz
Grzegorz Kulka
Robert Litwiński
Karol Łopatecki
Grzegorz Łukomski
Przemysław Mandela
Adam Manikowski
Iwona Mrozowicz
Wojciech Mrozowicz
Maciej Mróz
Krzysztof Nawotka
Dariusz Nawrot
Beata Nowak
Grzegorz Nowik
Joanna Nowosielska-Sobel
Stefania Ochmann-Staniszevska
Przemysław Olstowski
Teresa Palińska-Strauchold
Adam Pałuchowski
Małgorzata Pawlak
Adam Perłakowski
Wojciech Pietruszka
Jerzy Pietrzak
Monika Piotrowska-Marchewa
Piotr Piss
Katarzyna Polak
Tomasz Przerwa
Dariusz Przybytek
Andrzej Rachuba

Witold Rawski
Waldemar Rezmer
Bogdan Rok
Stanisław Rosik
Krzysztof Ruchniewicz
Karol Sanojca
Andrzej Sejan
Małgorzata Skotnicka-Pałka
Aleksander Smoliński
Lesław Spychała
Aleksander Srebrakowski
Tomasz Strzeżek
Bożena Szaynok
Anna Szulc
Jarosław Szymański
Barbara Techmańska

Maciej Trąbski
Arkadiusz Tuliński
Jakub Tyszkiewicz
Miron Urbaniak
Olga Urszyc
Gabriela Wąs
Patrycja Wiedemann
Przemysław Wiszewski
Elżbieta Wiśniewska
Joanna Wojdon
Marek Wójcik
Andrzej Wypustek
Leszek Ziątkowski
Zbigniew Zielonka
Aleksandra Ziober
Stanisław Żerko

Spis treści

Tabula gratulatoria	5
FILIP WOLAŃSKI	
<i>Przedmowa</i>	9
Wykaz publikacji prof. Jerzego Maronia	17
Lista prac doktorskich i magisterskich obronionych pod kierunkiem prof. Jerzego Maronia	41
JACEK JĘDRYSIAK, RADOSŁAW SZEWCZYK	
<i>Jerzy Maroń w wojsku</i>	53
MAREK CETWIŃSKI	
<i>„Bitwa, której nie było”. Psie Pole i Krzywousty w oczach Jana Długosza (na marginesie twórczości Jubilata)</i>	77
PAWEŁ BABIŃ	
<i>Motyw uzbrojenia na najstarszych pieczęciach rycerskich zachowanych w zasobie Archiwum Państwowego we Wrocławiu</i>	91
RAINER SACHS	
<i>Der Dune-Hort in neuem Licht?</i>	121
ROŚCISŁAW ŻERELIK	
<i>„Lang Rohr, Seittenwehr, Spieß ...” Uzbrojenie poddanych klasztora cysterek trzebnickich w świetle musterungu z 2 września 1594 roku. Ujęcie statystyczne</i>	147
DANIEL WOJTUCKI	
<i>„Zums Maul einen stein und unter den Zunge einen heller legen” – wierzenia w szkodliwą aktywność zmarłych na Śląsku na przykładzie wydarzeń z 1595 r. z Witkowa koło Kamiennej Góry</i>	163
MAREK WAGNER	
<i>Z Kliczkowa w daleki świat... Pułkownik Wenzel von Kirschbaum (ur. ok. 1600, zm. po 1649)</i>	175

MIROŚLAW NAGIELSKI	
<i>Stanowisko jednostek Związku Pobożnego pod marszałkiem</i>	
<i>Aleksandrem Ludwikiem Niezabitowskim przed sejmem walnym</i>	
<i>w Warszawie w 1662 roku</i>	187
ŁUKASZ TEKIELA	
<i>Z dziejów budowy kościoła Krzyża Chrystusowego w Lubaniu</i>	205
ROBERT KISIEL	
<i>Wokół militarnej twórczości Karla Augusta von Struenseego</i>	217
ANDRZEJ OLEJNICZAK	
<i>Polacy w Régiment de la Tour d'Auvergne (1 Pułku Cudzoziemskim)</i>	
<i>armii napoleońskiej w latach 1806-1815</i>	227
PATRYCJUSZ MALICKI	
<i>„Der König rief, und alle, alle kamen”. Powstanie i organizacja</i>	
<i>Landwehry na Śląsku w 1813 roku</i>	239
DANIEL KOREŚ	
<i>Sprawa gen. dyw. Aleksandra Karnickiego, czyli jak pomówienia</i>	
<i>skrzywdziły zasłużonego oficera</i>	259
ANDRZEJ GIBASIEWICZ	
<i>Korpus Okręg Baza. Zarys dziejów instytucji wojskowych</i>	
<i>w kompleksie przy ulicach Pretficza, Gajowickiej i Sztabowej</i>	
<i>we Wrocławiu</i>	285
PAWEŁ PIOTROWSKI	
<i>Czarna elita marszałka Rokossowskiego. Rozwój wojsk pancernych</i>	
<i>Ludowego Wojska Polskiego w latach 1947-1956</i>	299
TOMASZ SIEWIERSKI	
<i>Fryderyk Zbiniewicz. Szkic do portretu historyka z Wojskowego</i>	
<i>Institutu Historycznego</i>	331
PRZEMYSŁAW BENKEN	
<i>„Melduję, że jest to praca psychicznie trudna do pogodzenia</i>	
<i>dla każdego człowieka”. Uwagi do funkcjonowania Misji Polskiej</i>	
<i>w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w Korei do roku 1989</i>	351
ANDRZEJ PAŚCIAK	
<i>Wspomnienia z misji ONZ MONUA w Angoli (Saurimo,</i>	
<i>19 maja – 7 września 1998)</i>	373
JULIUSZ S. TYM	
<i>Problemy odtwarzania wydarzeń wojennych we współczesnej polskiej</i>	
<i>historiografii wojskowej</i>	395
Noty o autorach	409
Indeks osób	417

Przedmowa

Wśród współczesnych historyków polskich zajmujących się badaniami historii wojskowości Jerzy Maroń od lat uznawany jest za autorytet. Erudycja i dorobek Profesora idą w parze z bogatą praktyką nauczyciela akademickiego, kształcącego od niemal 40 lat kolejne pokolenia adeptów Klio. Należy również podkreślić, że droga naukowa Profesora zawsze związana była z Uniwersytetem Wrocławskim. Na tej uczelni ukończył studia i rozpoczął swoją pracę badawczą.

Jerzy Maroń urodził się 3 grudnia 1957 r. we Wrocławiu, przez pewien czas mieszkał w Legnicy, jednak to w stolicy Śląska w 1976 r. ukończył prestiżowe III Liceum Ogólnokształcące. Zaraz po maturze zaczął studia na Uniwersytecie Wrocławskim. Z zachowanej dokumentacji wynika, że podczas egzaminu wstępnego z historii pytany był m.in. o wojnę północną (nie odnotowano którą) i kulturę polską doby romantyzmu, a z geografii o strukturę administracyjną Polski. Studia w latach 1976-1980 pozwoliły nie tylko na zdobycie koniecznych zawodowemu historykowi kwalifikacji, ale i – co nie mniej ważne – ukształtowanie zainteresowań badawczych. Zaowocowało także spotkaniem mistrza, profesora Krystyna Matwijowskiego. Pod jego kierunkiem Maroń przygotował pracę magisterską, obronioną 27 czerwca 1980 r., której tytuł brzmiał: „Rola i pozycja Michała Kazimierza Paca w walce o wpływy w Rzeczypospolitej w epoce Jana Sobieskiego”.

Po studiach Jerzy Maroń nie rozpoczął jednak pracy na uczelni, ale jako monter w Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-

Po studiach Jerzy Maroń nie rozpoczął jednak pracy na uczelni, ale jako monter w Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-

-Polar” (później „Polar”) na wrocławskim Zakrzowie. W latach 1981-1982 odbył zasadniczą służbę wojskową, a po jej ukończeniu pracował do 1985 r. w szkole podstawowej nr 107, której był absolwentem, oraz w IX Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu.

Pracę w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego podjął w lutym 1985 r., początkowo na stanowisku asystenta. Rozprawę doktorską pt. „Sejmy 1688-1689” napisaną pod kierunkiem Krystyna Matwijowskiego obronił 16 grudnia 1987 r. Recenzentami byli wybitni znawcy

epoki, profesorowie Michał Komasyński i Stefania Ochmann-Staniszevska. Niestety dysertacja nigdy nie ukazała się drukiem w całości, choć opublikowane zostały liczne inspirowane nią artykuły¹. Tytuł doktora umożliwił zmianę zajmowanego w Instytucie stanowiska z asystenta na adiunkta.

Przygotowanie książki, która stała się podstawą uzyskania habilitacji, pozwoliło Jerzemu Maroniowi zaprezentować szeroki wachlarz swoich talentów i możliwości jako historyka wojskowości. *Militarne aspekty wojny trzydziestoletniej na Śląsku* ukazały się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego w 2000 r.² Nie ma żadnych

¹ Zob. m.in.: J. Maroń, *Echa traktatu Grzymułtowskiego na sejmach 1688 i 1688/1689 r.*, [w:] *Studia z dziejów nowożytnych*, red. K. Matwijowski, Wrocław 1988, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 1059, *Historia*, nr 71, s. 93-104; idem, *Pisma ulotne po sejmie grodzieńskim 1688*, [w:] *Studia z dziejów Rzeczypospolitej szlacheckiej*, red. K. Matwijowski, Z. Wójcik, Wrocław 1988, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 945, *Historia*, nr 66, s. 203-209; idem, *Idea zwołania sejmiku konnego w latach 1688-1689*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, t. 44, 1992, nr 1-2, s. 133-137; idem, „Sejm grodzieński exorbitancja” – opinia publiczna wobec zerwania sejmiku 1688 roku, [w:] *Studia historyczno-prawne. Prace ofiarowane Kazimierzowi Orzechowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. K. Matwijowski, S. Ochmann-Staniszevska, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”, R. 48, 1993, nr 2-3, s. 247-250; idem, *Problem prawostawnych na sejmach 1688-1689 roku*, „Zeszyty Naukowe Studenckiego Koła Naukowego Uniwersytetu Wrocławskiego” 1996, z. 3, s. 34-36; idem, *Kilka uwag o sejmie warszawskim 1688-1689 roku*, [w:] *Ustrój – polityka – kultura. Studia ofiarowane Profesor Stefanii Ochmann-Staniszevskiej*, red. J. Maroń, R. Kołodziej, Wrocław 2011, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 3394, *Historia*, nr 184, s. 95-98.

² Idem, *Militarne aspekty wojny trzydziestoletniej na Śląsku*, Wrocław 2000, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 2201, *Historia*, nr 140.

wątpliwości, że jest to synteza wybitna, wynik niezwykle żmudnej pracy archiwalnej i pokaz erudycji najwyższej klasy. Jest spójna koncepcyjnie oraz oferuje znacznie więcej, niż sugeruje tytuł, wprowadzając czytelnika w realia sztuki wojennej XVII-wiecznej Europy i wywołując refleksję historiograficzną na jej temat. Warto wspomnieć, że recenzentami w przewodzie habilitacyjnym Maronia byli znakomici specjaliści, profesorowie Józef Andrzej Gierowski, Andrzej Rachuba, Krystyn Matwijowski i Kazimierz Orzechowski. Kolokwium habilitacyjne odbyło się 19 czerwca 2000 r.

Ukoronowaniem drogi naukowej związanej z koniecznością osiągnięcia kolejnych szczebli akademickiej hierarchii była książka *Wokół teorii rewolucji militarnej*³, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego w 2011 r. i stanowiła podstawę do wystąpienia o nadanie tytułu profesora. Jerzy Maroń otrzymał go 12 czerwca 2012 r. Była to kolejna erudycyjna monografia w dorobku Jubilata, w której znalazły się niezwykle cenne analizy nieobecne wcześniej w polskiej historiografii.

Według zestawienia dorobku Profesora z początku 2022 r. liczy on niemal 300 publikacji. Składają się na nie chyba wszystkie możliwe formy pisarskie, za pomocą których historyk może tłumaczyć współczesnym odbiorcom przeszłość. Są więc, obok już wymienionych, monografie, np. podstawowe dzisiaj opracowanie dotyczące bitwy zamykającej kampanię mongolską na ziemiach polskich w 1241 r., czyli *Legnica 1241*⁴. Jakość poczynionych w niej ustaleń zmieniła wiele utartych w polskiej historiografii poglądów, m.in. poddając gruntownej krytyce zasób źródeł, które mogą pomóc w ustaleniu szczegółów związanych z klęską na Dobrym Polu. Maroń, poszukując wiarygodnych przekazów, bezkompromisowo rozprawił się z opisem Długoszewym, uwypuklając możliwości oferowane nam przez relacje najbliższe chronologicznie legnickiej batalii. W nurcie zainteresowań sztuką wojenną średniowiecza i konfrontacji Wschodu z Zachodem mieści się popularnonaukowa publikacja Profesora

³ Idem, *Wokół teorii rewolucji militarnej. Wybrane problemy*, Wrocław 2011, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 3275, *Historia*, nr 180.

⁴ Idem, *Legnica 1241*, Warszawa 1996, *Historyczne Bitwy*; późniejsze wydania: 2008, 2017.

Koczownicy i rycerze. Najazd Mongołów na Polskę w 1241 roku na tle sztuki wojennej Europy XII i XIII w., wydana w 2001 r.⁵ Trzeba wspomnieć wreszcie o oryginalnym przewodniku po meandrach badań historycznych adresowanym do młodych adeptów zawodu *Dylematy badaczy wiedzy o przeszłości. Ostrzeżenia i przestrogi*, który ukazał się w 2021 r.⁶ Zawiera uwagi autora na temat różnych aspektów uprawiania pisarstwa historycznego. Maroń analizuje sposób wykorzystania źródeł, np. pamiętników czy reportaży, ale ostrzega także przed pokusą plagiatu czy autoplagiatu, piętnując co bardziej spektakularne przykłady tego rodzaju praktyk.

Wyrazem erudycji Profesora jest bogactwo tematyki poruszanej w publikowanych artykułach. Dotyczą one nie tylko zagadnień z kręgu historii wojskowości w zasadzie wszystkich epok, historii Śląska, Polski i powszechnej czy szeroko rozumianej myśli wojskowej, można w nich znaleźć również wyniki badań z zakresu historii historiografii, hasła encyklopedyczne⁷ czy opracowania związane ze słownikami historycznymi⁸. Jubilat od początku swojej kariery naukowej z wielką pasją publikuje recenzje. Ogromną część dorobku Maronia stanowi aktywność popularnonaukowa, w tym przede wszystkim wywiady udzielane prasie wrocławskiej przez wiele lat przy okazji niemal wszystkich możliwych rocznic. Wytrwałą rozmówczynią Profesora była redaktor Hanna Wiczorek, a owoce ich dyskusji zamieszczano na łamach „Gazety Wrocławskiej”. Historię popularyzował zresztą nie tylko w prasie, brał bowiem udział w nagraniach filmowych, np. na temat bitwy na Psim Polu. Uczestniczył też w realizacji spotu reklamowego Uniwersytetu Wrocławskiego, wcielając się w rolę badacza przeprowadzającego oględziny zastygłych w czasie żołnierzy Wehrmachtu.

Dorobek naukowy Jerzego Maronia koresponduje z jego aktywnością organizacyjną. W latach 2002-2005 sprawował funkcję prorektora Uniwersytetu Wrocławskiego ds. studenckich w składzie zespołu rektora Zdzisława Latajki. Kierował także Zakładem Historii Polski i Powszechnej XVI-XVIII w. w Instytucie Historycznym tejże uczelni. Profesor był zaangażowany w działalność Komisji Historii Wojskowości przy Komitecie Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk. Od lat 80. uczestniczył w organizacji Olimpiady Historycznej organizowanej przez Polskie

⁵ Idem, *Koczownicy i rycerze. Najazd Mongołów na Polskę w 1241 roku na tle sztuki wojennej Europy XII i XIII w.*, Wrocław 2001; wyd. 2 poprawione i uzupełnione, Włodzisław Śląski 2011, *Nowe Średniowiecze*.

⁶ Idem, *Dylematy badaczy wiedzy o przeszłości. Ostrzeżenia i przestrogi*, Wrocław-Kraków 2021.

⁷ *Encyklopedia Wrocławia*, red. J. Harasimowicz, Wrocław 2000.

⁸ M. Czaplński et al., *Słownik. Historia*, Poznań 2017.

Towarzystwo Historyczne, najpierw jako jej sekretarz, a następnie przewodniczący Okręgu Olimpiady Historycznej we Wrocławiu, którą to rolę wytrwale pełni do dziś. Owocem tej aktywności są setki dolnośląskich finalistów i laureatów tego prestiżowego wydarzenia. Wielu z nich podjęło później studia historyczne.

Profesor wychował liczne grono uczniów na wszystkich poziomach kształcenia akademickiego – zaczynając od licencjatów, poprzez magistrów, aż po doktorów. Łącznie wypromował aż 128 magistrów. Warto jednak zwrócić uwagę zwłaszcza na nieprzeciętną liczbę wypromowanych prac doktorskich, która w kwietniu 2023 r. sięgnęła 20. Wśród aktywnych naukowo uczniów Jerzego Maronia należy wymienić Jerzego Kirszaka, Roberta Kisiela, Mariusza Cieślę, Arkadiusza Tulińskiego, Daniela Koreś, Daniela Wojtuckiego, Łukasza Tekielę, Andrzeja Olejniczaka, Pawła Babija, Jacka Jędrysiaka⁹. Seminarium Profesora cieszą się niesłabnącą popularnością zarówno wśród studentów historii, jak i militarioznawstwa.

Z okazji jubileuszu 65. urodzin Profesora Jerzego Maronia jego uczniowie i przyjaciele zdecydowali się przygotować dedykowany Jubilatowi zbiór studiów. Odpowiedzialność za redakcję książki wzięli na siebie Jacek Jędrysiak, Daniel Koreś i Daniel Wojtucki. W tomie znalazło się 19 artykułów poświęconych szeroko rozumianej historii wojskowości. Jacek Jędrysiak razem z Radosławem Szewczykiem napisali tekst *Jerzy Maroń w wojsku*, poświęcony wspomnieniom Profesora na temat jego służby w armii PRL na tle struktury organizacyjnej i funkcji jednostek, w których ją odbywał. Marek Cetwiński, nawiązując do badań Maronia, przygotował opracowanie *Bitwa, której nie było: Psie Pole i Krzywousty w oczach Jana Długosza (na marginesie twórczości Jubilata)*. Natomiast jeden z uczniów, Paweł Babij, jest autorem artykułu *Motyw uzbrojenia na najstarszych pieczęciach rycerskich zachowanych w zasobie Archiwum Państwowego we Wrocławiu*. Rainer Sachs nakreślił po niemiecku szkic *Stiftung zur Pflege des schlesischen Industrieerbes Breslau. Der Dune-Hort in neuem Licht?*. Niezwykle interesujący tekst *Lang Rohr, Seittenwehr, Spieß... Uzbrojenie poddanych klasztoru cysterek trzebnickich w świetle musterungu z 2 września 1594 roku. Ujęcie statystyczne* napisał Rościśław Żerelik. Przedstawione wyniki spisu przeprowadzonego w związku z trzecią wojną austriacko-turecką (1593-1606) ukazują stan uzbrojenia żołnierzy obrony krajowej będących poddanymi klasztoru trzebnickiego w księstwie oleśnickim. Analiza opisanego uzbrojenia stała się dla Żerelika pretekstem do zaprezentowania

⁹ Listę doktoratów i magisteriów powstałych pod kierunkiem Jerzego Maronia zamieszczono w niniejszym tomie.

mechanizmów „funkcjonowania śląskiej obrony krajowej w końcu tego stulecia w związku z wojną turecko-austriacką”. Daniel Wojtucki, pozostając w głównym nurcie swoich badań, przygotował artykuł *Zums Maul einen stein und unter den Zunge einen heller legen – wierzenia w szkodliwą aktywność zmarłych na Śląsku na przykładzie wydarzeń z 1595 roku z Witkowa koło Kamiennej Góry*. Inspirując się śląskoznawczymi badaniami Jubilata wybitny znawca epoki Marek Wagner przedstawił postać śląskiego żołnierza w służbie Rzeczypospolitej w studium *Z Kliczkowa w daleki świat... Pułkownik Wenzel von Kirschbaum (ur. ok. 1600, zm. po 1649)*. Mirosław Nagielski, którego nie mogło zabraknąć w tym tomie, zamieścił artykuł *Stanowisko jednostek Związku Pobożnego pod marszałkiem Aleksandrem Ludwikiem Niezabitowskim przed sejmem walnym w Warszawie w 1662 roku*. Do problematyki łużyckiej nawiązał uczeń Jubilata Łukasz Tekiel w opracowaniu *Z dziejów budowy kościoła Krzyża Chrystusowego w Lubaniu*. Kolejny uczeń, Robert Kisiel, odwołał się do związków Profesora z Legnicą, pisząc tekst *Wokół militarnej twórczości Karla Augusta von Struensee*. Specjalizujący się w bliskiej Maronowi epoce napoleońskiej Andrzej Olejniczak jest autorem studium *Polacy w Régiment de la Tour d’Auvergne (1 Pułku Cudzoziemskim) armii napoleońskiej w latach 1806-1815*. Tego samego okresu dotyczy również artykuł Patrycjusza Malickiego *Der König rief, und alle, alle kamen. Powstanie i organizacja Landwery na Śląsku w 1813 roku*. Daniel Koreś w swojej analizie *Sprawa gen. dyw. Aleksandra Karnickiego, czyli jak pomówienia skrzywdziły zasłużonego oficera* odniósł się do wydarzeń rozgrywających się u progu okresu międzywojennego. Badania dotyczące lat powojennych przedstawił Andrzej Gibasiewicz w artykule *Korpus Okręg Baza. Zarys dziejów instytucji wojskowych w kompleksie przy ul. Pretficzka/Gajowicka/Sztabowa we Wrocławiu*. Proces rozwoju polskich wojsk pancernych i zmechanizowanych w latach 1947-1956 opisał Paweł Piotrowski. Tematykę historiograficzną podjął Tomasz Siewierski w tekście *Fryderyk Zbiniewicz. Szkic do portretu historyka z Wojskowego Instytutu Historycznego*. Kolejny artykuł: „*Melduję, że jest to praca psychicznie trudna do pogodzenia dla każdego człowieka*”. *Uwagi do funkcjonowania Misji Polskiej w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w Korei do roku 1989* autorstwa Przemysława Benkena otwiera grupę tekstów poświęconych zagranicznym misjom wojskowym. Następny bowiem, Andrzeja Paściaka, to zapis wspomnień z misji ONZ MONUA w Angoli. Juliusz S. Tym nawiązał natomiast do flirtu Jubilata z badaniem historiografii, stąd artykuł *Problemy odtwarzania wydarzeń wojennych we współczesnej polskiej historiografii wojskowej*.

Należy podkreślić, że niniejszy tom jubileuszowy, w którym znalazły się niezwykle interesujące artykuły napisane przez znakomitych specja-

listów, stanowi dowód uznania dla dorobku i refleksji naukowej wybitnego uczonego. Sam fakt przygotowania go przez tak liczne grono uczniów i przyjaciół świadczy o znaczącej roli, jaką odgrywa Profesor Jerzy Maroń w środowisku historyków wojskowości w Polsce.

Filip Wolański

Bibliografia

- Czapliński M. et al., *Słownik. Historia*, Poznań 2017.
- Encyklopedia Wrocławia*, red. J. Harasimowicz, Wrocław 2000.
- Maroń J., *Dylematy badaczy wiedzy o przeszłości. Ostrzeżenia i przestrogi*, Wrocław–Kraków 2021, <https://doi.org/10.12797/9788381384988>.
- Maroń J., *Echa traktatu Grzymułtowskiego na sejmach 1688 i 1688/1689 r.*, [w:] *Studia z dziejów nowożytnych*, red. K. Matwijowski, Wrocław 1988, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 1059, *Historia*, nr 71, s. 93-104.
- Maroń J., *Idea zwołania sejmku konnego w latach 1688-1689*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, t. 44, 1992, nr 1-2, s. 133-137.
- Maroń J., *Kilka uwag o sejmie warszawskim 1688-1689 roku*, [w:] *Ustrój – polityka – kultura. Studia ofiarowane Profesor Stefanii Ochmann-Staniszwskiej*, red. J. Maroń, R. Kołodziej, Wrocław 2011, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 3394, *Historia*, nr 184, s. 95-98.
- Maroń J., *Koczownicy i rycerze. Najazd Mongołów na Polskę w 1241 roku na tle sztuki wojennej Europy XII i XIII w.*, Wrocław 2001.
- Maroń J., *Koczownicy i rycerze. Najazd Mongołów na Polskę w 1241 roku na tle sztuki wojennej Europy XII i XIII w.*, wyd. 2 poprawione i uzupełnione, Wodzisław Śląski 2011, *Nowe Średniowiecze*.
- Maroń J., *Legnica 1241*, Warszawa 1996, *Historyczne Bitwy*.
- Maroń J., *Militarne aspekty wojny trzydziestoletniej na Śląsku*, Wrocław 2000, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 2201, *Historia*, nr 140.
- Maroń J., *Pisma ulotne po sejmie grodzieńskim 1688*, [w:] *Studia z dziejów Rzeczypospolitej szlacheckiej*, red. K. Matwijowski, Z. Wójcik, Wrocław 1988, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 945, *Historia*, nr 66, s. 203-209.
- Maroń J., *Problem prawosławnych na sejmach 1688-1689 roku*, „Zeszyty Naukowe Studenckiego Koła Naukowego Uniwersytetu Wrocławskiego” 1996, z. 3, s. 34-36.
- Maroń J., „*Sejmku grodzieńskiego exorbitancja*” – *opinia publiczna wobec zerwania sejmku 1688 roku*, [w:] *Studia historyczno-prawne. Prace ofiarowane Kazimierzowi Orzechowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. K. Matwijowski, S. Ochmann-Staniszwskiej, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”, R. 48, 1993, nr 2-3, s. 247-250.
- Maroń J., *Wokół teorii rewolucji militarnej. Wybrane problemy*, Wrocław 2011, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 3275, *Historia*, nr 180.

Wykaz publikacji prof. Jerzego Maronia

1983

1. Rec.: Irena Komasa, *Jan III Sobieski – miłośnik ksiąg*, Wrocław 1983, „Sobótka”, R. XXXVIII, 1983, s. 585-587.
2. Rec.: Jerzy Topolski, *Prawda i model w historiografii*, Łódź 1982, „Sobótka”, R. XXXVIII, 1983, s. 421-423.

1984

3. *Michał Kazimierz Pac a Jan III Sobieski*, [w:] *Studia z dziejów epoki Jana III Sobieskiego*, pod red. Krystyna Matwijowskiego, Wrocław 1984, s. 175-182, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, XLVI.
4. Rec.: *Kopczyk szczęśliwej wiktorii wiedeńskiej z listów króla Jana III i królowej Marysieńki tudzież z diariusza królewicza Jakuba usypany*, wstęp i wybór Adam A. Witusik, Lublin 1983, „Sobótka”, R. XXXIX, 1984, s. 435-436.

1988

5. *Echa traktatu Grzymułtowskiego na sejmach 1688 i 1688/1689 r.*, [w:] *Studia z dziejów nowożytnych*, pod red. Krystyna Matwijowskiego, Wrocław 1988, s. 93-104, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, LXXI.
6. *Pisma ulotne po sejmie grodzieńskim 1688*, [w:] *Studia z dziejów Rzeczypospolite szlacheckiej*, pod red. Krystyna Matwijowskiego i Zbigniewa Wójcika, Wrocław 1988, s. 203-209, *Acta Universitatis Wratislaviensis, Historia*, LXVI.
7. [Współautor Bogdan Jerzy Rok] *Okres XVI-XVIII wieku*, [w:] *Z publikacji historycznych*, pod red. Krystyna Matwijowskiego, Wrocław 1988, s. 29-39.

1989

8. *George Bidwell – Dolnoślązak*, „Wieczór Wrocławia”, R. XXIII, nr 123, 26 VI 1989.
9. *Konferencja poświęcona skutkom wojen na Śląsku*, „Sobótka”, R. XLIV, 1989, s. 507-508.
10. *Słowniczek gwary wojskowej*, „Tygodnik Kulturalny”, 8 X 1989, s. 10.

1990

11. *Kilka uwag o niefortunnej kampanii 1687 roku*, [w:] *Śląsk, Polska, Niemcy*, pod red. Krystyna Matwijowskiego, Wrocław 1990, s. 97-104, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, LXXXIX.
12. *Śląsk w konfliktach zbrojnych w Europie Środkowej od X do XX wieku*, „Śląski Labirynt Krajoznawczy” 1990, t. 2, s. 165-175.
13. *Wojna trzydziestoletnia na Śląsku – wojną totalną*, „Zaranie Śląskie” 1990, s. 219-226.
14. Rec.: *Wrzesień 1939 w relacjach i wspomnieniach*, wyd. Mieczysław Ciepłewicz i Eugeniusz Kozłowski, Warszawa 1989, „Zaranie Śląskie” 1990, s. 322-324.
15. Rec.: Marian Długolecki, *Ostatni raport. Wspomnienia b. oficera polskiego wywiadu we Wrocławiu*, „Sobótka”, R. XLV, 1990, s. 114-116.

1991

16. *Działalność wojskowa Michała Kazimierza Paca w latach 1649-1664*, [w:] *Z dziejów i tradycji srebrnego wieku*, pod red. Jerzego Pietrzaka, Wrocław 1991, s. 43-63, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, LXXXV.
17. *Najazd Mongołów na Polskę w 1241 r. a myśl wojskowa XX wieku*, „Sobótka”, R. XLVI, 1991, s. 333-340.
18. *W 250-lecie bitwy pod Małujowicami*, „Śląski Labirynt Krajoznawczy” 1991, t. 3, s. 59-65.
19. [Konsultacja naukowa] Louis R. Nougier, *W czasach Majów i Inków*, Wrocław 1991.

1992

20. *Brzeg Dolny – miasto prywatne*, cz. 1 „Kurier Gmin”, nr 6, (7 II 1992), cz. 2, nr 7 (14 II 1992).
21. *Idea zwołania sejmu konnego w latach 1688/1689*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1992, t. 44, z. 1-2, s. 133-137.
22. [Współautor Bogdan Jerzy Rok], *Problem „grabieży” na Śląsku w czasie wojen Fryderyka II*, „Sobótka”, R. XLVII, 1992, s. 465-470.
23. *Śląsk jako teatr działań wojennych w czasie wojny trzydziestoletniej*, „Sobótka”, R. XLVII, 1992, s. 313-321.
24. *Szlachta koronna wobec problemów wojny tureckiej w latach 1687-1690 w świetle instrukcji sejmikowych*, [w:] *Studia i materiały z czasów Jana III Sobieskiego*, pod red. Krystyna Matwijowskiego, Wrocław 1992, s. 84-99, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, CII.
25. *Wojna trzydziestoletnia na Śląsku*, [w:] *Wybrane problemy historii militarnej Śląska X-XX wieku. Konferencja naukowa Stowarzyszenia Miłośników Tradycji Oręża Polskiego zorganizowana w dniach 19-20.02.1992 r. przez Uniwersytet Wrocławski, WSIW i WSOWZ*, red. Ryszard Majewski, Franciszek Kusiak, Bogusław Szytko, Wrocław 1992, s. 84-99.

26. Rec.: Patricia K. Grimstead, *Archives and Manuscript Repositories in the USSR, Ukraine and Moldavia*, vol. 1, New Jersey 1988, „Archeion” 1992, t. 90, s. 95-96.
27. Rec.: Michael Howard, *Wojna w dziejach Europy*, przekł. Tadeusz Rybowski, wstęp Tadeusz Pióro, Wrocław 1990, „Sobótka”, R. LVII, 1992, s. 498-501.
28. [Konsultacja naukowa] Pierre Paraire, *Odkrywanie Ameryki. Osiem wieków eksploracji Atlantyku*, Wrocław 1992.
29. [Sprawozdanie] Konferencja „Wybrane problemy historii militarnej Śląska X-XX w.” „Zbliżenia Polska-Niemcy” 1992, nr 2(3), s. 115.
30. [Sprawozdanie] Konferencja „Wybrane problemy historii militarnej Śląska X-XX w.” „Sobótka”, R. XLVII, 1992, s. 568-569.

1993

31. *Atak gazowy pod Legnicą. Fantazja czy rzeczywistość*, [w:] *Materiały i studia źródłoznawcze*, pod red. Kazimierza Bobowskiego, Wrocław 1993, s. 25-30, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, CIV.
32. *Jan III Sobieski a Kozaczyzna*, [w:] *Studia Wschodnie*, pod red. Krystyna Matwijowskiego i Rościsława Żerelika, Wrocław 1993, s. 39-48, *Prace Historyczne*, t. 2.
33. *Mentalność żołnierzy polskich XVII w. – próba sondażu*, [w:] *Dzieje mentalności i kultury czasów nowożytnych*, pod red. Krystyna Matwijowskiego i Bogdana J. Roka, Wrocław 1993, s. 85-94, *Prace Historyczne*, t. 4.
34. [Współautor Marek Cetwiński] *Od „Grande Armée” do patrolu. Liczebność armii mongolskiej i polskiej w bitwie pod Legnicą 9 kwietnia 1241 roku*, [w:] *Studia Historyczne. Ustrój. Kościół. Militaria*, pod red. Kazimierza Bobowskiego, Wrocław 1993, s. 91-110, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, CVI.
35. *„Sejmu grodzieńskiego exorbitancja” – opinia publiczna wobec zerwania sejmu 1688 roku*, [w:] *Studia historyczno-prawne. Prace ofiarowane Kazimierzowi Orzechowskiemu w 70 rocznicę urodzin*, pod red. Krystyna Matwijowskiego i Stefanii Ochmann-Staniszeńskiej, „Sobótka”, R. XLVIII, 1993, s. 247-250.
36. *Udział senatorów w obradach sejmowych za Jana III Sobieskiego*, [w:] *Senat w Polsce. Tradycja i teraźniejszość. Konferencja Naukowa 25 i 26 maja 1993 w Krakowie*, pod red. Krystyna Matwijowskiego i Jerzego Pietrzaka, Warszawa 1993, s. 221-234.
37. *Wokół problematyki wojny i społeczeństwa w dobie wojny trzydziestoletniej*, pod red. Krystyna Matwijowskiego, Wrocław 1993, s. 39-44, *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*, CIX.
38. Rec.: Stanisław Achremczyk, *Życie polityczne Prus Królewskich w latach 1660-1702*, Olsztyn 1992, „Komunikaty Warmińsko-Mazurskie” 1993, s. 473-475.
39. Rec.: Johannes Burkhardt, *Der Dreissigjährige Krieg*, Frankfurt am Main 1992, ss. 308, „Sobótka”, R. XLVIII, 1993, s. 429-432.

Profesor Jerzy Maroń to w środowisku polskich historyków człowiek instytucja, znany polihistor, który jest autorytetem sprawnie poruszającym się w realiach niemal każdej epoki historycznej. Szczególnie studia militarne przyniosły mu liczne grono uczniów i naśladowców, zwanych niekiedy „wrocławską szkołą historii wojskowości”.

Prezentowany zbiór tekstów przyjaciół i uczniów Mistrza stanowi unikalną szansę na zapoznanie się z bogactwem zainteresowań Jubilata. Księga ku jego czci zawiera oryginalne wyniki badań inspirowane postacią tego wybitnego uczonego, dedykowane mu z okazji 65. rocznicy urodzin.

<https://akademicka.pl>

